

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amerafoort; Ds R. H. Bremmer, Zwolle; Ds J. van Bruggen, Assen; Ds D. J. Buwalda, Kampen; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds L. Doekes, Hilversum; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; P. Groen, Rotterdam; Prof. B. Holwerda, Kampen; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Apeldoorn; Ds H. Knoop, Rotterdam; Ds J. Meester, Haarlemmermeer; Mr J. Meubak, Eindhoven; Ds E. M. Mulder, Kampen; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds H. J. Schilder, Utrecht; Ds J. Smelik, Groningen; Dr H. Smilde, Groningen; Ds J. P. v. d. Stoel, Batavia; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. van Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visée, Kampen; Ds C. Vonk, Schiedam; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlsira, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes

Postrekening Nummer 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE“ — GOES. Telefoon 2424

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: De Kerk in het eindgericht, 5. — Uit de Schrift: Profeet en waarzegger (Joh. 1:48, 50). — Op en om 't kerkplein: Soberheid gevraagd. — Kerk. leven: Met een „x“ „accordeo gaan“ of „naar de accorden samengaan“? Overigens: wij vorderen! — De mutsen af. —

„Wet en Profeten“. — Gedicht. — Boekbespreking. — Pop. Wetensch. Schetsen: Kerk en Koninkrijk Gods, 13. — Pol. en Soc. leven: De bezitspreiding in Israël volgens den Pentateuch. — Groninger brieven. — Kerknieuws.

De Kerk in het eindgericht (V)

HOOFDARTIKEL

Openbaring 19:6-10.

Dit gedeelte der Heilige Schrift verhaalt ons een nieuw visioen van Johannes op Patmos. En het is direct wel duidelijk, dat hier in het middelpunt staat de verheerlijking van Christus' Bruid. Immers, Johannes hoort een machtig gedreun van stemmen, die een lofzang aanheffen: „de bruiloft des Lams is gekomen, en zijn vrouw heeft zichzelf bereid. En haar werd gegeven, dat ze bekleed werd met rein en blinkend fijn lijnwaad. Want dit fijne lijnwaad zijn de rechtvaardigmakingen der heiligen“. En omdat dit de inhoud is van dit loflied, beveelt de engel die met Johannes sprak, hem dan ook een zaligspreking op te schrijven: Zalig zijn zij, die geroepen zijn tot het avondmaal van de bruiloft des Lams.

Nu, dan verstaat ge wel duidelijk, dat dit visioen de tegenhanger is van dat andere gezicht uit Openb. 17. Terwijl Openb. 19 ons verkondigt de glorie van Christus' Bruid, is dat 17e hoofdstuk vol van de gerichten die in de laatste dagen zullen komen over de hoer, die zat aan vele wateren. De hoer wordt geoordeeld, zei Johannes ons eerst; maar nu predikt hij: de Bruid ontvangt haar heerlijkheid, en haar fijne bruidstollet. En de tegenstelling tusschen die beide profetieën is daarom volkomen.

Toch mag het ons niet ontgaan, dat er een heel nauw verband is tusschen deze beide hoofdstukken uit de Openbaring. Want maar al te licht denken we, dat we in de Openbaring vele losse, op zichzelfstaande beelden van de toekomst ontvangen, zoodat we om zoo te zeggen telkens een nieuw lantaarnplaatje te zien krijgen. Doch zoo is het niet. Daar zit in dit boek een strakke lijn. Ge kent wel het verschil tusschen een film en een projectielantaarn. De man, die met een projectielantaarn langs de scholen gaat, brengt telkens een nieuw plaatje op het doek. Het zijn om zoo te zeggen een aantal aparte foto's. Maar de man, die een film draait, doet anders. Hij geeft een aantal samenhangende beelden: ge ziet daar de ontwikkeling van het een tot het ander. De eerste laat u een aantal momentopnamen zien, doch daar liggen hiaten tusschen; het eene beeld sluit niet precies op het andere aan; er wordt telkens een sprong gemaakt. Maar de film vertoont u één samenhangend beeld; ge krijgt één geschiedenis, waarvan ge de verschillende momenten kunt volgen en waarin u de ontwikkeling wordt getoond.

Zoo staat het nu ook met de Openbaring. Johannes brengt niet een aantal kiekjes van den eindtijd, niet een massa fotoflitsen, doch het eene drama van het wereldende; ge ziet de gansche ontwikkeling van het eene stadium tot het andere; hij vertoont u om zoo te zeggen de film van het einde.

Want kijk eens, als het hier in Openb. 19 een los beeld was, een aparte foto, zonder verband met de rest, — nu ja, dan was het natuurlijk wel mooi om daarnaar te kijken. Dan is het wel een vertroosting als ge in al uw strijd en moeite van vandaag even een flits moogt zien van de blinkende heerlijkheid, die komende is. Maar ge zoudt nooit de ontwikkeling

kunnen volgen; ge zoudt niets verstaan van den weg die tot die heerlijkheid leidt. Ge zoudt, om de vertroosting te smaken, geestelijk een sprong moeten maken uit uw werkelijkheid van nu naar de glorie, die eenmaal komt, doch daarna weer terugploffen in de misère van uw grauwe bestaan.

Maar houdt nu direct goed vast, dat Johannes geen les plaatje op zijn lantaarn zet, doch een film vertoont.

Want wie is het, die hier met hem spreekt? Dat is nog altijd dezelfde engel van hoofdstuk 17; één van de zeven engelen, die de schalen met Gods laatste plagen over de wereld leeggielen. Hij bracht Johannes in den geest in een woestijn, ver buiten het rumoer van de wereld. Johannes kreeg daar geen enkel bericht meer door, hij was hermetisch afgesloten van het leven. Maar toen liet God dien engel voor hem de film der geschiedenis draaien. En Johannes zag toen eerst dat adembenemende schouwspel van het Beest met 7 koppen en tien hoornen, en van een overspelige vrouw, die op dat Beest zat. Ge weet daar nu wel alles van: het Beest is het satanische wereld-imperium, het eene rijk van godslastering en gruwelen; dat sinds de dagen van den zondvloed telkens weer in andere gedaante zich vertoont. Bijna zonder pauze volgen de wereldrijken elkaar op: het Oud-Babylonische, 't Assyrische, 't Nieuw-Babylonische, 't Medo-Perzische, 't Grieksch-Macedonische, 't Romeinsche. Telkens in een andere gedaante en in een nieuwen stijl. Maar toch telkens belichaming van het duivelse streven naar wereldheerlijkheid en naar volkerenverbroedering buiten Gods beloften om en tegen zijn geboden in. Een wereldrijk in veleerlei vorm, en toch wezenlijk altijd openbaring en concretiseering van ongelof en ongehoorzaamheid; een rijk altijd weer van godslastering, van afval en daarom altijd als een wild dier, dat vernieling en ellende brengt. En dan opeens een doodelijke wond; want de zesde kop wordt gespleten en verbrijzeld en dan spat de wereld uiteen in staten en rijkjes, en dan krijgt ge de moderne geschiedenis met vele volken en grenzen, waarin het maar niet lukt weer de gansche menscheit te vereenigen in één rijk. Dan schijnt het dus, alsof dat satanische monster, na den ondergang van het Romeinsche rijk, nooit weer op zal staan, alsof 't doodelijk getroffen is. Een toch, na zooveel eeuwen, dan lukt het opnieuw; dan weten de menschen hun versplintering en hun oorlogen te boven te komen, en weer verrijst de satanische wereldeenheden.

Wat leeren we hier onze geschiedenis verstaan! Want wij vandaag, we kijken weer in den bek van het Beest, we zien zijn zevenen kop dagelijks scherper omlind zich vertoont.

En dan die andere, nog grooter, verschrikking daarbij: van de vrouw, die overspel bedreef en zich pronkend vertoonde met de glorie van deze wereld. De afvallige kerk, die het verbond met den Heere breekt en van Hem afhoereert, en haar trouwe kinderen doodt; de hoer, die internationaal tot een macht wordt en overal in de wereld de lakens uitdeelt, die

de politiek leidt en de economie beheerscht; die alle grooten der wereld toelooft en met hen een bondgenootschap sluit; die alle menschen dronken maakt van de heerlijkheid eener „christelijke“ cultuur; de kerk, die haar hemelsche roeping vergeet en haar luister van boven veracht; en instee daarvan zich toot met goud en purper en juweelen. Tot de Heere tenslotte den Antichrist en zijn tien vazallen verwekt, en heel de wereld in het harnas jaagt tegen deze overspelige kerk.

Och, als het u gaat als mij, dan komt ge onder de beklemming van dit visioen niet meer uit. Want de zevende kop van het Beest vertoont zich, het wereldrijk komt geruischloos opzetten, het is al veel dichterbij, dan we vermoeden. Ge ziet het toch, dat de grenzen worden uitgewischt, en dat onze overheid niets meer in te brengen heeft? Ge ziet het toch, dat ook ons land evenals de andere wordt gegeroerd vanuit Lake Success? En ge ziet toch de wereldkerk met lonkende oogen, vol overspel?

Nu, dat leven van ons, zooals het vandaag vorm aanneemt, — die geschiedenis, die zich in onze dagen voltrekt, die heeft Johannes voor zijn oogen gezien op de film van het wereldende, die de engel hem toonde. Het was om zoo te zeggen, 't eerste bedrijf.

Maar dan volgt het tweede bedrijf. Als die overspelige wereldkerk haar afval en hoerij, haar ontrouw jegens Christus en tegen de ware kinderen der kerk, tot het hoogtepunt heeft gevoerd, in die dagen van den zevenen kop, — als wereldrijk en wereldkerk samen dit overspel op de spits drijven en zoo een pronkende „christelijke“ cultuur hebben geschapen, waardoor iedereen betooverd wordt, dan komt uit dat 7e rijk opeens het 8e te voorschijn; het rijk van den naakten Antichrist en zijn tien vazallen. En zij koppelen hun macht niet langer vast aan het overspel en de gruwelijke pracht van de kerk, die lonkend naar alle kanten een schitterende cultuur bouwt en dronken is van het bloed van haar kinderen; neen, deze kerk staat hun opeens tegen, ze krijgen een walg van haar en van heel de verblindende luxe, waarin zij het leven deed baden; ze moeten niets meer hebben van haar vrome praatjes en van de gekersten- de cultuur; grimmig en verbeten werpen ze zich op die overspelige kerk. Alle wereldmachten loopen te hoop achter den Antichrist, iedereen draagt zijn kroon en zijn macht over aan het Beest, en blindelings volgen ze zijn leiding. Ze zijn zoo eenstemmig, als ze het in de heele geschiedenis nog nimmer zijn geweest; want God heeft ze na al hun onderlinge veeën en oorlogen opeens eenstemmig gemaakt. Alle macht-hebbers zijn dan door Hem opeens overgeleverd aan een eenstemmigen en massalen haat tegen die hoer, en ze gaan haar doden.

Dat is dan ook de tweede acte van het drama, dat Johannes in hoofdst. 18 zag. Hij ziet dan dat groote Babel, die kerk die slechts één was in ongelof en ongehoorzaamheid, — hij ziet, zeg ik, dat groote Babel dan in vlammen staan, en het is een brand, waarbij die van Rotterdam in het niet zinkt. Heel de christelijke cultuur wordt in een oogenblik ineen geramd; alle schatten der christelijke cultuur, alle rijkdom, alle weelde, alle wetenschap en kunst, alles, wat die kerk internationaal met haar afval heeft gebouwd, het gaat in één seconde in vlammen op. Johannes teekent ons allen in ontzetting: de rijksgrouten, de kooplieden, de menschen van het verkeer. Want het gansche zakenleven was ingesteld op deze christelijke cultuur der afvallige kerk; daaraan hebben ze allen verdiend; en in één uur is heel die heerlijkheid verwoest.

Ge vraagt of er dan niemand is, wien het aan zijn hart gaat, dat zooveel cultuurschatten aan de vlam-

men worden prijsgegeven? Maar ze kunnen niet anders meer. God heeft alle grooten der aarde één van wil gemaakt en hun in hun hart gegeven, dat ze zijn wil zouden doen. God moet van die heele cultuur niets meer hebben, en Hij perst alle menschen om zijn wil te doen, en dan jagen ze den brand erin, zoodat haar rook opstijgt tot in alle eeuwigheid. Alle pracht en praal, waarin de afvallige kerk zich hulde en waaruit ze de menschen deed „drinken” met wellust, — het wordt alles in één uur vernietigd. Daar blijft van de overspelige kerk en heel haar cultuur niets over.

En ondertusschen gaat het doek op voor het laatste bedrijf van dit eene drama. Het begint in den hemel met een groot Hallelujakoer. Daar boven breekt de jubel los over God, die eindelijk geoordeeld heeft de hoer, die met haar overspel de gansche aarde verduurde, en die zich zat gedronken had aan het bloed van haar kinderen. En die lofsang is nog maar net verstorven, of Johannes hoort het al voor de tweede maal: Halleluja. En het gejuich blijft aanhouden: het stijgt op bij de trappen van Gods troon, en er is tenslotte zelfs een stem uit den troon, die alle knechten Gods tot het Halleluja oproept. En dan hoort Johannes het aanzwellen tot een machtigen orkaan van geluid. De lofsang, die geopend werd in den hemel, wordt nu overgenomen door de kerk op de aarde; en het is als een geluid van een groote schare; het klinkt als het zware gekluis van een waterval, en als het donkere gerommel van een onweer: Halleluja, want de Heere, de almachtige God, heeft de koningsheerschappij aanvaard. Het koninkrijk Gods is nu eindelijk ten volle werkelijkheid geworden. En ze wekken elkaar op: laat ons nu blij zijn en vreugde bedrijven! We zullen God de heerlijkheid geven!

Want wie stond achter dit alles? Wie liet het Beest herstellen van zijn doodelijke wond? Wie deed den Antichrist opkomen? Wie perste de geschiedenis tot den zevenden kop van het Beest? Wie bracht dit oordeel over de groote hoer? God!

De menschen deden het niet. Deze gansche ontwikkeling der geschiedenis was het werk van God. Hij zat triomfeerende boven de groote volkeren. Hij perste de dagen, Hij stuwde de machten, Hij rekende restloos af met de groote hoer; Hij aanvaardde Zijn koningsheerschappij. En Hij deed dat opdat zijn volk zich verheugen zou. Want nu is gekomen de bruiloft des Lams, en zijn vrouw heeft zichzelf voor haar trouwdag getooid in haar blinkend witte bruidstoilet.

Ziet ge nu de eene geschiedenis, die wij beleven? Die Johannes zag uit de verte, maar die voor onze oogen al tot werkelijkheid wordt?

Het begin is het Beest, en de zevende kop, die verschijnt; het begin is de hoer, die het leven verderft en zich dronken drinkt aan het bloed; het begin is die wereld van ons vandaag, die zoo benauwend en beklemmend is. Zoo meteen komt het tweede: de brand, die inslaat in heel de valsche kerk en al haar pronk. Maar God perst de dingen, en Hij leidt de geschiedenis zoo, opdat komen zou de eeuwige blijdschap. En als ge dus huivert, gij die vandaag de eerste donkere beelden van dezen film op het doek der geschiedenis verschijnen ziet, houdt dan vast de glorie der laatste beelden, die u getoond zijn in het Woord, maar die straks ook gezien zullen worden als geschiedenis: de valsche kerk gaat onder, doch de ware kerk, de Bruid, gaat langs dezen weg in tot de eeuwige gemeenschap met den Bruidegom. Het einde van de geschiedenis, die vandaag wordt gemaakt, en die ons doet beven, — het einde van deze

geschiedenis is de glanzende bruiloft van de ware kerk. Straks leidt men haar, in staatsie uit haar woning, in kleeding, rijk gestikt, tot haren Koning.

En wie dit gelooft, is waarachtig getroost.

Nietwaar? Als wij den ontstellenden chaos zien van dezen tijd, de goddeloosheden, de gruwelen, de gewetenloosheid van de wereldpolitiek, het geknoel van de kerk, — dan komt niet één van ons er meer uit.

En dan brengt Openb. 17 in dien warboel wel wat lijn en teekening. God wijst het ons aan: de zevende kop van het Beest is komende, en daarachter aan komt de Antichrist als achtste; en de kerk hoereert. Als we dat lezen, dan zien we het werkelijkheid worden voor onze oogen; en dan verstaan we het leven van nu. Maar als we niet meer wisten, dan was het nog om wanhopig onder te worden. Het wil toch wat zeggen, zelf te leven in een tijd, waarin het oude monster weer den kop opsteekt. Wat worden we gruwelijk eenzaam. En in deze wereld dragen we onze kinderen binnen.

Er stond onlangs een verhaal in de krant van een jongeman, die in Parijs zijn tenten had opgeslagen, en die van nationaliteitspapieren niet meer wilde weten. Hij noemde zich „wereldburger Nr. 1”. Dan glimlachen de menschen: een dwaze fantase. Wij geven onze kinderen netjes aan bij den burgerlijken stand in eigen woonplaats, en ze worden opgenomen in een Nederlandsch bevolkingsregister; en als je een pas aanvraagt, staat het er keurig op: Nationaliteit: Nederland. Maar ondertusschen! Dat nationale is allemaal in ontbinding; grenzen bestaan er alleen nog op papier, in werkelijkheid is er al een wereldregering. Al onze kindertjes, die als Nederlanders worden ingeschreven, zijn in feite wereldburger; en als het meenens wordt vechten ze in een internationaal leger. Ik zie den zevenden kop, en den Antichrist daarachter, en de groote hoer, zittend aan de vele wateren. In deze wereld draag ik mijn kinderen binnen. Als ik niet meer wist, was het om gek te worden en verbijsterd te staan. We leiden ze binnen in een wereld van schijnchristendom vandaag, in de wereld van naakte godslastering morgen. Ik zou dit niet kunnen verwerken, als God me van deze verschrikkelijke film niet de laatste beelden had getoond: „Halleluja! De Heere heeft zijn heerschappij aanvaard, en de bruiloft des Lams gaat komen!” Dat is het slot!

En als ze me nu vragen: waar gaat het heen met de wereld? Waarop loopt deze bezeten geschiedenis van vandaag uit? Waarheen ben je zelf onderweg en waarheen gaan je kinderen? — dan zeg ik nu: dwars door de hoerij heen en voorbij den geopenen bek van het monster gaan we naar het avondmaal van de bruiloft des Lams. Als ik dit niet wist, zou ik het leven niet meer aandurven.

Want weet u wat het gevaar is van het leven in dezen tijd? Dat we het als een noodlot over ons laten komen. Dat we het geknoel van de wereldpolitiek en de hoerij der kerk zien als machteloos, die er niets aan kunnen veranderen; als menschen, die tandknarsend of misschien ook gelaten de lawine over zich zien komen. Maar de Heere zegt: ge zult gelóóven! Is de historie van vandaag een noodlot, waar we machteloos tegenover staan? Zeker, ik zie ook de gruwelen der menschen; maar dit alles wordt geregeerd door God. Hij laat het monster opstaan, en Hij laat de kerk hoereeren en dronken voortgaan tot den dag van haar verwoesting, maar Hij zegt: zoo kom ik tot Mijn heerschappij, en zoo leid ik mijn kerk tot de bruiloft. Ik ben bezig met de voorbereidingen. Ik richt de tafel al aan, en ik schik de stoelen reeds.

B. HOLWERDA.

PROFEET EN WAARZEGGER

Voor u Philippus riep onder den vijgeboom, zag ik u..... Omdat ik u gezegd heb, dat ik u gezien heb onder den vijgeboom, geloof ik u. Grotere dingen dan deze zult gij zien. Joh. 1:48, 50.

Wij zijn er, terecht, bang voor, het woord „waarzegger” te gebruiken, wanneer wij spreken over den Heiland. Dat bang-zijn is goed; want Hij is geen waarzegger geweest. Hij was en is Profeet en Leeraar.

Maar, zooals zoo dikwijls, zoo zitten we ook hier verlegen met de vraag, waarmede grens is. Want wij willen ons toch niet verzetten, als iemand ons zegt, dat Christus „wel eens” een waarzegging gedaan heeft. Een waarzegging.

Dat is al dadelijk wat anders. Hij heeft immers wel eens een genezing gedaan; maar is geen dokter. Hij heeft wel eens brooden vermenigvuldigd; maar is geen wonderdoener. Hij is wel eens in de eenzaamheid gegaan om te bidden; toch noemen we Hem geen kuizenaar of monnik. En zoo voort.

De moeilijkheid ligt voor ons — voor wat den term „waarzegging” betreft — in het woord. Een waarzegger is iemand, dien wij maar niet waardeeren kunnen in zijn bedrijf; en daarom willen wij ook het woord waarzegging liever niet genoemd hebben, als we over den Heiland spreken. Maar we kijken al wat vriendelijker, als iemand zegt: de Heiland deed een „voorzegging”. Noemen we Hem daarom soms een voorzegger? Was dat zijn practijk? We antwoorden:

neen? Maar dan voelt men nu meteen al ongeveer waar de schoen wringt: we begrijpen, dat het verschil maakt, of iemand „eens” „iets doet”, dan wel, of hij zijn vast beroep ervan maakt. Dat is één. En hier is het tweede: het maakt óók verschil, of iemand „eens” een voorspelling doet, eens een keer, en dan verder profeteert, dat is: regelmatig het Woord bedient, en zich daarna dienstbaar stelt, en daarnaar heendringt, en daarvan dienaar is, dan wel of hij regelmatig voorspellingen doet, van het voorspellen zijn beroep maakt, en intusschen van het Woord als inhoud van de profetie zich niets meer aantrekt, noch daarnaar dienstbaar wezen wil.

Voorspellers- van-beroep vindt men dan ook op de kermis, of in een besloten huis, of op de tempelpleinen van de heidenen.

Maar profeten vindt men overal; alleen maar: zij zelf gaan telkens weer, en nemen ook u telkens mee, naar den kansel, naar de geopende Schriften, naar den inhoud van het profetisch Woord.

Want profetie en waarzegger zijn twee. Al kan een profet wel eens een waarzegging doen, hij is geen waarzegger van beroep; en: hij is nooit waarzegger-zonder-Woord.

„Profeet” en „waarzegger”, dat worden dus twee figuren; en als zoodanig komen ze in den bijbel wel vaker voor. Een tegenstelling behoeven zij niet te wezen, al zijn ze ’t in concreto vaak geworden. Want een profet (nabi) en een waarzegger (kosem) kunnen samengaan (Jes. 3:2); ook

koningen kunnen woorden van een „kosem” spreken (Spr. 16:10); en Bileam, die van een kunstenaar niets heeft, heet niettemin toch óók een „kosem” (Joz. 13:22); meer dan eens wordt het bedrijf van den „kosem” verbonden met dat van den „ziener” (chozeh). Waar toch het profetisch Woord hen beheerscht, daar kunnen zij, zij het op onderscheiden wijze, de waarheid dienen; vandaar dat waarzeggen ook van profeten een taak kan wezen (Micha 3:11).

Maar omdat het Woord niet altijd de menschen, ook niet altijd de menschen-Gods beheerscht, en óók de valsche profetie gaarne harerzijds alle vormen en manieren van mededeeling en beïnvloeding van menschen voor zich annexiert, daarom ontwaarden straks met name waarzeggers en zienerschap. De valsche profetie associeert zich met valsche zieners (Jer. 27:9; 29:8; Ez. 13:6, 9, 23; 21:34; 22:28; Micha 3:7; Zach. 10:2). En omdat de valsche profetie krachts aard en doelstelling zich lieft legitimeeren wil met hetgeen „voor oogen is”, liever dan met den inhoud der heilige geschriften of gesproken woorden Gods, daarom legt de ware profetie steeds meer op den inhoud, en de valsche steeds sterker op den uiterlijken vorm (die opvallend móet zijn) het hoofddoel.

Zoo wordt langzamerhand de „kosem” een tegenstelling met den „nabi”. Magie en mantiek en zienschaps-in-extase of waarzegGERIJ (iets anders dan waarzegGING) worden straks als duivelskunst of charlatanerie gezien; en de herinnering aan de Kananieten, die van het WOORD van Jahwe niet weten wilden, doch zulk bedrijf plachten te zoeken, doet de rest, om waarzegGERS te maken tot een verachtelijk of althans niet-ernstig te nemen genre²⁾; een barbarenbedrijf³⁾ heet straks hun practijk.

Het lag dan ook in de lijn van dezen gang van zaken, dat men den Heiland, aan het eind van zijn verblijf onder Israël, als PROFEET verloochende, en Hem daarna als een soort van waarzegger is gaan bespotten. Voor Kafas is de profeet van Nazareth wegens blasphemie veroordeeld. Het Woord Gods kan dus, concludeert men, niet bij Hem zijn; alleen het duivelsche woord komt over zijn tong: deze wierp de duivelen niet uit dan door Beëlzebul, den overste der duivelen (Matth. 12:24, 27). Wat er van Hem overblijft, nu zijn profetenmantel van Hem afgerukt is, dat is niet meer dan een mislukte waarzegger: Hij is uitzinnig. Nooit is de tegenstelling tusschen „nabi”, en „kosem”, tusschen profet-met-Woord en waarzegger-zonder-Woord zó fel geteekend als hier. Erger vernedering dan deze kon men Hem niet aandoen: de Mond der Waarheid is in het Rechthuis der kerk als een onttakeld waarzegger in karikatuur gebracht. Vroeger heeft men nog wel eens gezegd: houd van waarzeggers en zieners de handen af: ze kunnen krankzinnig zijn, maar ook van God of daemon bezeten: handen af, brand uw vingers niet. David heeft van die mentaliteit een niet profetisch, doch wel listig gebruik gemaakt, toen hij, door waanzin te veinzen, den angst opwekte bij de filistijnen, die hem anders zouden gedood hebben: handen af, misschien zit er een goddelijke, waarzeggende geest of kracht in hem (1 Sam. 21). Maar zelfs die angst is na de veroordeeling van Christus als godslasteraar bij zijn rechtters weg: men durft den Nazarener wel aan. Hij is volstrekt ongevaarlijk. Ze hebben hun spel met Hem gespeeld. Het ergste is dan, dat ze in hun karikatuur nog met het woordenboek der profeten opereeren; profeteer ons, zeggen ze, wie u daarnet dien fermien slag toebracht? Ze bedoelen: ra-ra-wie-is-dat? Maar ze zeggen: profeteer ons: de clown wordt als koning aangesproken, en de Bileam-in-t-klein als Réchter van den echten Bileam.

Het is goed, ons deze dingen in te denken. Het zijn geen „kwésties” voor „theologen”, maar ze raken ons eigen leven.

Dat de Heiland waarzeggingen gedaan heeft, staat vast. Hij zegt — tot diens eigen stomme verbazing — aan Nathanaël precies, waar de man gezeten heeft, toen en toen; geen mensch had hem dat gezegd, en de spreker zelf was er niet bij geweest. Dat is maar één voorbeeld, uit het begin van Christus’ ambtelijk optreden. Aan het eind ervan (onder de menschen beneden) staat als nóg een voorbeeld zijn voorzegging aan Simon Petrus: eer straks de haan zóo vaak gekraaid heeft, hebt gij Mij tegen dien tijd zóo veel keer verloochend. Het komt allemaal precies zoo uit. Hier liggen diepten, — en, we gelooven, óók weer „dingen-van-de-vlakte”, d.w.z. van natuurlijke gaven, schepingsgaven, het één mèt het ander, vergeet dat niet — waarvan wij stompers nauwelijks iets verstaan. Ook wij staan nog paf, verbluft.

En soms zuchten we meewarig: maar wij? WIJ

1) J. Pedersen, Israël, III—IV, London—Copenhagen, 1947, 124.

2) Pedersen, 125 (Deut. 18:10, 14; 2 Kon. 17:17).

3) Misschien doelt daarop Jes. 2:6, welke plaats evenwel niet geheel duidelijk is:

Want gij hebt Uw volk verstooten, het huis van Jacob; want het is vol van tovenaars, van waarzeggers, gelijk de Philistijnen, en ze slaan in de handen van vreemden.

Zoo althans poogt J. v. d. Ploeg, O. P., den tekst te vertalen (Vooraziatische Philologie, art. in Ex Oriente Lux, Leiden, Jaarbericht nr 8, 1942, 644).